

Munom Ganom I Koma Pauro Yaromi Timoti Yaromi Boi Tome

Ena Timoti yaromi gan gawo moingua Eisia akai tei kei fairo moimie. Yaromi nem i Giriki yai moimba mam i Yura opai moimie. Ena okome Timoti erowai tongua Pauro uro Timoti gumam boi tongoro ena yaromi Pauro gere furo akire di tome. Okome Pauro bei moiro Timoti kokonan tongoro ena Timoti furo Efesasi ari fi ki si teinga yokamai kiapanom bei erome.

Ena okome Pauro ka munom ganom i Timoti boi tome. Pauro “Ne furo ‘Ka kasu nuwi si ereinga yokamai uro ari fi ki si teinga yokamai bei niki de erekenaime,” diro kiapanom nokapu beyo!” diro munom i boi tome. Te Pauro “Ari furo fi ki si teinga yokamai kiapanom bei ereinga yokamai mapunom epe dourom boiyo!” diro boi tome. Te “Ne Kirisito kokonan bengaliran i kon yo tere epe waniyo!” epe diro munom ganom i Timoti boi tome.

¹ Na Pauro. Yai Gumam akire di norongua yaromi te Kirisito Yesu no kiapam moiro kan moipunga yai surai ka di de nareipika ena na Kirisito Yesu nawi dongua fuka yai ta moiye.*

² Ena, Timoti yo, na akire di ereika ne fi ki si tenga ena “Ne na wanam kawom moine,” diye. Ena na ka i munom ganom boi ereiye. Ena Yai Gumam nenom te no Ari Wanopanom Kirisito Yesu surai

* **1:1:** 2 Ko 1:1; Kor 1:27

bei moiro ne bei nokapu de erere te ne kanum fi erere te bei wira di erowaipire.*

Timoti bei moiro ari ka kasu nuwi si ereinga yokamai muruwo kenom beiro morame

³Ena komari na “Maseronia ikinom akainom tei naiye,” diro fuka kakom ka yoporam boiro ne di ereikamere epena tokoi epe di erowaiye: “Ne Efesasi iki birom ori tei moiro ena ari suwo koropane ka mapunom kasu kirawa si ereinga yokamai ka yoporam boiro ‘Ne yokamai ka mapunom kasu kirawa si erekeiyo! ⁴Te ne yokamai kasu kapo kapo munmane dingai ka di ipo ka dekeiyo! Te ne yokamai awanoma yokamai kanom munmane i inokore ei fingai inokore eikeiyo!’ epe di ero!” na di ereiye. Te ari yokamai ka i di ipo ka deinga yokamai nenen kura kam dinga Yai Gumam fi ki si teinga mapunom inokore eikeime.* ⁵Ena no yokamai yoporam boiro ka di erowapunga yokamai denom minom ari mun fi erowaime. Te yokamai denom minom feke dowainga te nomanenom nokapu duwangua bianom ta fai erekenangoro morainga te kawom fi ki si towainga ena yokamai denom minom ari mun fi erowaime. ⁶Mun fi erowaimba suwo koropane mapunom nokapu i ma dere du dire ka yo morom dime. ⁷Yokamai nenen “No yokamai Mose ka di guwo dungua ari kirawa si erowapune,” di fire yoporam boiro dimba yokamai Mose ka di guwo dungua mapunom fikeime. Te yokamai ka di guwo dungua kam dinga ama fikeime.*

* **1:2:** Ap 16:1-3; Tai 1:4
6:4, 20; Tai 1:10

* **1:4:** 1 Ti 4:7; Tai 1:14

* **1:7:** 1 Ti

⁸ Ena nonon Yai Gumam ka di guwo dungua Mose tongua kam i “Dourom boiyo!” di eronguamere epe dourom borapunga ena nonon yokamai “Ka i nokapu dume,” duwapune.* ⁹ Te no ama fipunga Mose ka di guwo dungua ari yo tere moinga yokamai kanom dikeme. Tamanume. Ari ka di guwo dungua kam i mounom wako teinga yokamai te ari tai niki dongua beinga yokamai te ari Yai Gumam mounom wako teinga yokamai te ari bianom faingua mapunom beinga yokamai te ari yo tere moikeepinga yokamai te ari Yai Gumam kam mapunom dourom boikeinga yokamai te ari nenom manom ei goinga yokamai te ari yai ta si goinga yokamai ¹⁰ te ari yai bo opai kunei neinga mapunom beinga yokamai te ari gan gawo kunei inga yokamai te ari kasu dinga yokamai te ari ka kori dire “Kawom dupune,” dire kasu dinga yokamai te ari kam mapunom kawom dungua bei niki de teinga yokamai Mose ka di guwo dungua kanom dume. ¹¹ Kam mapunom i Yai Gumam gunom kam dume. Ena na gunom kam i di mari dowaro beika yaromi kam i narome. Te kam i Yai Gumam keranom sungua mapunom te kam akire di towapunga mapunom imari dome.*

Ari Wanopanom Pauro bei nokapu de tongua “Mun fiye,” di tome

¹² Ena no Ari Wanopanom Kirisito Yesu na erowai tongua narongua te yaromi “Na fi ki si narenga na nuwi kokonan gan morane,” diro na gunam boi narongua ena na mun fi teiye.*

* **1:8:** Ro 7:12, 16 * **1:11:** 1 Ti 6:15 * **1:12:** Ap 9:15; Gar 1:15-16

¹³ Te komari kakom kakom na yaromi kam ka si moire te yaromi ariyoma bei niki de erere te kou kou eiro ari ei goiro beipa na mapunom fi kun daikere yaromi fi ki si tekeika yaromi na kanam fimie.* ¹⁴ Ena no Ari Wanopanom bei nokapu de narongua moko iwa fungua ena na te Kirisito Yesu gere moipuka yaromi fi ki si teika mapunom te mun fi teika mapunom narome. ¹⁵ Te Kirisito Yesu ari bianom faingua yokamai akire di erowaro bengua yaromi ako mangi ungua kam i kawom nokapu dume. Ena ka i ari muruwo fire fi ki si towainga faname. Te ari bianom faingua yokamai beingamere epe na bianam ori fai narongua beika yarom moipa* ¹⁶ na bianam ori fai narongua beika yaromi moika Yai Gumam na kanam fimie. Ena ari okome fi ki si tere kakom kakom moi kuwom suwainga inainga yokamai kaningai na fi ki si teikoro ena yokamai “Kirisito Yesu nenta gunom boingua yaromi ma dekenamie,” duwaro beinga iran yaromi na bianam ori fai narongua beika yaromi moika kanam fi narome. ¹⁷ Ena nonon ari muruwo Ari Wanopanom yaromi kakom kakom yokori moingua te goikengua te ari ama yaromi kankeinga te yaromi towane Yai Gumam kawom moingua yaromi kam kakom kakom akire duwapunga yaromi keranom sungua moko iwa name. I kawom.*

¹⁸ Ena, na wanam Timoti yo, koma ari yokamai ne kanum wayom di mari deingamere ena na ka yoporam boire epe di ereiye. Na ka

* **1:13:** 1 Ko 15:9-10; Gar 1:13 * **1:15:** Lk 15:2; 19:10 * **1:17:** Ro 16:27

dika ne dourom boranga ari kianoma kura kamui boingamere ne Yai Gumam kiana kura boi erowanie.* ¹⁹ Epe beire ne yoporam boire fi ki si tengoro te ne nomanenum “Mapunom i benga i faime,” ka di mari dongua ena kiana kura boi erowanie. Dumba ari suwo koropane nomanenom ka di mari dongua mapunom mounom wako teingoro ena nuwi kopare ako siro dou dunguamere yokamai fi ki si teinga mapunom epe ako sume.* ²⁰ Ena Aimenia te Arekanda yai surai epe bei moimie. Ena surai Yai Gumam kam ka tokoi sikenaro beipika na bei moiro Satan okom boromdi tei teiye.*

2

Yai Gumam kam epe bawom duwainga kam

¹ Ena na ka fikamere yoporam boire di erowaiye. Ka koma i epe: Nonon ari yai opai muruwo kanom fire ena ka make eire yana di tere te ama mun fi erowapunga kam di towapunga i faname. ² Ena no nomanenom towane wira dire wan moraro bepunga te no Yai Gumam mapunom moingamere te yo tongua mapunom epe dourom boraro bepunga ena ari kiapanom beinga yokamai kanom te ari mokoinga yokamai kanom daire ka make ei towapune. ³ No ka make epe ei towapunga i mapunom nokapu dungoro te Yai Gumam no akire di norongua yaromi mun fi norowamie. ⁴ Te yaromi “Na ari yai opai muruwo akire di erowaikoro kanam mapunom kawom

* **1:18:** 1 Ti 4:14; 6:12 * **1:19:** 1 Ti 3:9 * **1:20:** 1 Ko 5:5; 2 Ti 2:17-18; 4:14-15

fire dourom boraimé,” di fire moimie.* ⁵ Ena no mora fipunga Yai Gumam towane moime. Te yai ta Yai Gumam moingui te no ari moipungi suna tei moingua denom minom bei wira di norongua yaromi Kirisito Yesu moimie.* ⁶ Yesu yaromi no ari muruwo bianom faingua moipunga kanom firo meina Yai Gumam towaro bengua goi norome. Ena goi norongua Yai Gumam “Na ari yai opai muruwo akire di erowaiye,” diro opom di norongoro fipune.* ⁷ Ena Yai Gumam “Na Yesu goi erongua kam di mari dowame,” diro na gunam boi narongua na nawi dongua fuka yai ta moiye. Ena iran na fu ari Yura ari moikeepinga yokamai moingi tei furo fi ki si teinga kam kawom di mari de ereiye. Na ka epena dika i kawom diye. Kasu dikeiye.*

⁸ Ena na di fikai ari koro koro tei moinga yokamai denom minom eriyom mokoingai ma dere te kura kam dingai ama ma dere yo tere moire ka make enaime.

⁹ Ena na ama di fikai opai yokamai gai suna fire ganom dinom yo duwainga fanamba yokamai “Yai gan na kanaime,” di fire binom wiyomdi eken beire te ganomdi eken mapunom mapunom beire te gai suna kongo ori dere meina beinga firainga i faikeme.* ¹⁰ Tamanume. Opai yokamai “No yokamai Yai Gumam kam akire dupunga opai gan moipune,” diro ena kokonan mapunom mapunom nokapu inaingua fanamie.* ¹¹ Ena opai gan

* **2:4:** Esi 18:23; 1 Ti 4:10; 2 Pi 3:8-9 * **2:5:** Ip 12:24 * **2:6:**

Gar 1:4 * **2:7:** Ap 9:15; Gar 2:7-8; 2 Ti 1:11 * **2:9:** 1 Pi 3:3-5

* **2:10:** 1 Ti 5:10

yokamai ka firaro beinga yokamai kanom bei ime dero giranom kum sire ka i firainga faname. ¹² Te opai yokamai yai gan ka kirawa si erowaro beinga bo te yokamai kiapanom bei erowaro beinga na “O” dikeiye. Yokamai giranom kum sire ka dike-naime.* ¹³ Ta bengoro na ka epe diye? Yai Gumam yaromi Adam koma bei emie. Ena te okome yaromi opai Ewa bei emie.* ¹⁴ Te Adam yaromi Satan ka kasu dungua gore dikemba opai Ewa gore dungua biam faimie.* ¹⁵ Ena opai gan yokamai fi ki si tere te denom minom ari mun fi erero te yo tere moiro nenen kanom bei ime dowainga ena gan kui neinga kakom Yai Gumam akire di erowame.

3

Yai Gumam gunom kam kiapam beinga yokamai kanom

¹ Ena na ka ta di erowaika i kawom di erowaiya firo! Nenta “Na Yai Gumam gama kiapanom bei erere moraiye,” duwangua yaromi kokonan nokapu inamie.* ² Ena gama kiapanom bei erongua yaromi epemere morangua i faname. Koma ari yai opai yaromi kam ka sikenaro beinga yaromi biam faingua ma dowame. Te yaromi opai towane wiyom biyai moramie. Yaromi “Mapunom kou kou eikenaiye,” diro gam dinom kiapam bei morame. Te yaromi inokore nokapu ei finguamere dourom borame. Te ari muruwo yaromi kanere “Yai nokapu moime,” duwaime.

* **2:12:** 1 Ko 14:34 * **2:13:** Yen 2:7, 22 * **2:14:** Yen 3:6; 2 Ko 11:3 * **3:1:** Ap 20:28

Te yaromi ari muruwo yokoi ei ne erowame. Te yaromi ari ka nuwi nokapu si erowame. ³ Te yaromi nuwi gi kengua nere du dikename. Te yaromi kene kene eiro dem miriyom api sike-name. Tamanume. Yaromi ari wira di erowame. Te yaromi ama ari kura boi erekename. Te yaromi kongo mukom iran firo inokore munmane eikenamie. ⁴ Te yaromi efem biyai gama kiapanom nokapu bename. Ena gan yokamai kiapanom benangua iran yaromi ka duwanguai gan yokamai giram gore diro kam akire duwaime. ⁵ Kawom, nenta inokore ei firo efem biyai gama kiapanom nokapu beikenangua ena tora beire Yesu fi ki si teinga yokamai kiapanom bei erowame?*

⁶ Te yaromi Yai Gumam fi ki si towangua kakom arari moikenangua ena Yai Gumam gama kene kene eire kiapanom bei morangua faikename. Tamanume. Yaromi kene kene eire kiapanom bei morangua nenen kam akire duwangoro Yai Gumam Satan ipu si towanguamere yaromi ama epe ipu si towame. ⁷ Ena yaromi furo mapunom nokapu benangua iran ari yai Gumam kiram suna moikeinga yokamai kanere “yaromi yai nokapu moime,” duwaime. Te yaromi furo mapunom nokapu beikenangua iran ari yokamai wia goi towaingoro te Satan yaromi uro yaromi bire ime de towame.*

Yai Gumam gama akire di ereinga yokamai kanom

⁸ Ena Yai Gumam gama kiapam bei ereinga yokamai kanom i epe dumba ari Yai Gumam gama

* 3:5: Tai 1:6-9 * 3:7: 2 Ko 8:21

akire di ereinga yokamai ama epemere moraimie. Ari yai opai kanom ka sikenaro beinga yokamai ari nokapu moraimie. Te yokamai kakom kakom ka kawom diro dinga yokamai moime. Te yokamai nuwi gi kengua nere du dikenaimie. Te yokamai ari nenta “Tainom kongo mukom bo gai kuki gurere inapune,” di fikenaimie. ⁹ Te yokamai denom minom feke dongoro moiro ena kam mapunom kawom imari de ereinga ako ki suwaime. ¹⁰ Ena koma ne ari kokonanom i bei kano! Yokamai kokonan nokapu beinga ena yokamai Yai Gumam gama akire di erowainga kokonan inaimie.

¹¹ Ena epemere opai Yai Gumam gama ama akire di erowainga yokamai moraimie. Ari yai opai kanom ka sikenaro beinga yokamai opai nokapu moraimie. Te yokamai ka bunam dikenaimie. Te yokamai kou kou mapunom eikenaro beinga ganom dinomdi kakom kakom kiapanom benaimie. Te yokamai kokonan beinga muruwo nokapu beimie.*

¹² Te nenta Yai Gumam gama akire di erowangua yaromi opai towane wiyom biyai moramie. Te yaromi nenen efem biyai te gama kipanom nokapu bename. ¹³ Ena ari Yai Gumam gama akire di erowainga yokamai kokonan i nokapu benainga ena Yai Gumam gama kanere mun fi erowaimie. Te yokamai ama yoporam boiro Kirisito Yesu fi ki si teinga mapunom ari di mari de erowaimie.

¹⁴ Ena na epena ka i munom boi ereikai “Na kene kene eiro ne morangi naiye,” di fipa ¹⁵ na kene kene eiro kunaika ena ne ka i kanere mora

* **3:11:** Tai 2:3

firanga nonon Yesu fi ki si topunga suna tei moipunga mapunom wan morapune. Ena no Yai Gumam yokori moingua yaromi gama moiro iki kowiri dungua epemere moiro Yai Gumam kam mapunom akire duwapune. ¹⁶ Ena Yai Gumam kam mapunom i koma eke domba epena umari fungua i ka ori dume. No mora fipunga ka i ori dungua i kawom dume. Ena ka i Yesu kam wayom umari fungua i epe:*

Yaromi gam dinomdi umari ume. Te Murom Sumuna keranom sungua yaromi kam wayom di mari dongoro yo tere moime. Te Yai Gumam nuwi kokonan gan yokamai yaromi kokonan bengua kanimie. Te yaromi kam wayom ari muruwo moingi fungoro ari suwo koropane fi ki si teimie. Te Yai Gumam yaromi bei moiro yaromi akiro kamundi teme iwa fungoro keranom sungua imie.

4

Ka kasu nuwi si ereinga yokamai kanom

¹ Ena Murom Sumuna ka di mari epe dome: “Okome kakom ari suwo koropane yokamai fi ki si teinga mapunom ma dere murom kasu dinga yokamai giranomdi gore dire ena murom niki deinga yokama ka nuwi si ereinga dourom bo-
raimie,” epe dume.* ² Ena yokamai kasu dinga mapunom epe imari deimie: ³ “Ne yokamai opai

* **3:16:** Yo 1:14; Mk 16:19 * **4:1:** 2 Ti 3:1; 2 Pi 3:3; 1 Yo 2:18; Yut 1:18

i ikeiyo!” diro “Nemane,” dime. Te “Ne yokamai kopuna suwo koropane kam dupunga moi te ereiyo!” diro “Nemane,” epe dimba dinga faikeme. Yai Gumam yaromi kua kopuna muruwo bei norongua ena no ari fi ki si tero te kam mapunom kawom gore duwapunga mun fi tere tarom i nowapune.* ⁴ No fipunga tai kan i muruwo Yai Gumam bei engua i nokapu dumie. Ena nonon tarom i iro Yai Gumam mun fi towapunga ena ma dowapunga faikeme.* ⁵ Tamanumie. Yai Gumam “Ne yokamai kopuna muruwo nowainga i faname,” dungoro ena no ka make eire mun fi towapunga ena “Nemane,” duwapunga i faikename.

Timoti yaromi Kirisito kokonan gan nokapu moimie

⁶ Ena ne ka mapunom kawom fi ki si tenga yoporam boinguai ire te na ka nuwi si ereika dourom boinga ne Yai Gumam gama na ka di guwo dikai di erere akire di erowanga ne Kirisito Yesu kokonan gan nokapu moinie. ⁷ Te ne firanga ari yokamai ka mapunom Yai Gumam dikengua yo morom diro noromanga ka i di ipo ka dingoro ena ne mounum wako ero! Mounum wako erenba ne “Yai Gumam kon dourom boraiye,” diro yoporam boiro fi ki si tere wan moiyo!*

⁸ Kawom, no kokonan bei moiro ganom dinomdi erowai towapunga i gawo toka faimba bei moiro nomanenom erowai towapunga i ori wom faime. No nomanenom erowai towapunga ena epena te okome ama Yai Gumam

* **4:3:** Yen 9:3; Ro 14:6; 1 Ko 10:30-31

* **4:4:** Yen 1:31; Ap 10:15

* **4:7:** 1 Ti 1:4; 6:20; 2 Ti 2:16

akire di norowame.* ⁹ Ena na ka duwaikai kawom duwaiye. Ka i ari muruwo fire gore duwainga faname. Ena ka i epe duwaiye.* ¹⁰ No Yai Gumam yokori moingua yaromi fi ki si topunga no kipi kokonan yoporam boire bepunie. Yaromi ari yai opai koro koro moinga “Akire di erowaiye,” dumba nonon yokamai suna tei moipunga yoporam boingua fi ki si topunga yaromi kakom kakom akire di norome.*

¹¹ Ena ne ka i di ereika ari yai opai di erere kirawa si ero! ¹² Te ne kora gaima moinga di kanimba yokamai “Ne kora gaima moinga ena kam bei ime duwapune,” duwainga i faikeme. Ena ne ka nokapu duwanga te kon nokapu wan moranga te ari mun fi erowanga te Yai Gumam yoporam boiro fi ki si towanga te mapunom yo tere benanga ena ne ari fi ki si teinga yokamai kon opom di erowanie.* ¹³ Ena na unaika kiapam moinga kakom tei ne Yai Gumam kam mapunom ari yai opai okonom muromdi kere ero! Te kam mapunom ari ama di mari de erere kirawa si ero! Ena okome na ne moingi tei unaiye. ¹⁴ Te koma kam mapunom yai ta “Murom Sumuna yoporam boingua ne erowame,” di mari donguamere ena ari Yai Gumam gama akire di ereinga yokamai okonom ne binum ei kopu de ereinga ne gunom kam di mari dowaro bengua Murom Sumuna yoporam boingua epe erome. Ena tai erongua tarom i niki dowaro bengua ne kan kenom beyo!* ¹⁵ Ena ari yokamai muruwo ne kokonan bengai moko

* **4:8:** 1 Ti 6:6 * **4:9:** 1 Ti 1:15 * **4:10:** 1 Ti 2:3-4 * **4:12:** Tai 2:15
 * **4:14:** 2 Ti 1:6; Ap 6:6; 8:17

iwa fungua kanaro beinga ena kakom kakom ne kokonan i kan kenom beire kokonan towane i ire moro!* ¹⁶ Ena ne kon nokapu wan moranga te ka mapunom ari di mari de erowanga ama kan kenom beyo! Ne yoporam boiro epe benanga ena ne nenen te ari ne ka dinga finga yokamai gere kakom kakom moi kuwom suwainga inaimie.

5

Timoti mapunom nokapu yai opai yokamai bei kenom bei erowame

¹ Ena ne ari dumanom yokamai kura kam di erekenba ne aunum ka wira dire di tengamere epe ne bei moire yokamai ka wira dire epe di ero! Te nenen emenuma kenom bei erengamere epe ne gaima gako yokamai epe kenom bei ero!* ² Te ne nenen manum kenom bei tengamere epe ne opai dumanom yokamai kenom bei ero! Te nenen kepenuma kenom bei erengamere epe ne ama gako yokamai kenom bei ero! Ena ne “Mapunom niki dongua bei erekenaiye,” diro ne ama gako yokamai kenom nokapu bei ero!

Opai werai yokamai kanom

³ Ena ne opai werai yokamai arinoma moikeinga yo moinga kanom fire akire di ero! ⁴ Akire di erenba opai werai oparomi wam bo apom bo awam kui engua morainga yokamai koma nenen ikinomdi kam mapunom kokonan beire oparomi akire di towaime. Yokamai epe benainga ena yokamai nenom manom awanoma meina mokom bai erowaingoro ena Yai Gumam

* **4:15:** 1 Ti 5:22 * **5:1:** Lew 19:32

yaromi mun kan erowame. ⁵ Dumba opai werai ta gan kui nekengua nenen yo moranguai oparomi Yai Gumam fi ki si tere aro kakom bo kama kakom tei ka make ei tere “Akire di naro!” di tome.* ⁶ Dumba opai werai ta mapunom kou kou benangua ena ne “ ‘Oparomi kuiyam yokori moimie,’ dikeiyo! Oparomi kuiyam mora goime,” duwame. ⁷ Ena ne opai werai yokamai kanom i Yai Gumam gama di mari de erowanga ena yokamai kon niki dongui tei kinai me. ⁸ Kawom, nenta ariyoma a kenom bei erekenangua i faikemba nem mam a kenom bei erekenangua i ori wom faikeme. Yaromi epe a kenom bei erekenangua fi ki si tongua konom ma dongoro ena ari fi ki si tekeinga yokamai mapunom niki dongua beimba yaromi mapunom niki dongua bengua moko iwa fume.

⁹ Ena opai werai oparomi noniki 60 ime dowanguai te oparomi yai towane efem biyai moranguai ena ne “Oparomi kua kopuna suwo ire nowame,” diro kam munom ganom boro! ¹⁰ Te ari yai opai kaninga oparomi kon nokapu wan moimo? Te oparomi gan kui engua kiapanom nokapu bei eremo? Te oparomi ari akai bam ta yokamai kua kopuna eremo? Te oparomi Yai Gumam gama yo teinga yokamai kaunom biyom sumo? Te oparomi ari tai niki dongua fuka di erongua yokamai akire di eremo? Te oparomi kokonan mapunom mapunom nokapu imo? Ena ne oparomi kam wayom firanga nokapu duwangua ena kam munom ganom boro!*

* 5:5: Lk 2:37; 18:7 * 5:10: Ip 13:2

11 Ena opai werai yokamai noniki 60 ime deke-naingai ne kanom i munom ganom boikeyo! Yokamai “Yai ta tokoi kau enapune,” di firo ena Kirisito kokonanom beinga ma dowainga i faikename. 12 Yokamai nenen ka koma diro “No yokamai Kirisito kokonanom benapune,” dinga ma deinga ena iran Yai Gumam ipu si erowame. 13 Te tai mapunom ta ama yokamai firo beimie. Yokamai kokonan beikeinga yo moiro ena fu iki dungui dungui muruwo fure ka noromanga ka dime. Te yokama epe towane beikemba yokamai koro koro furo ka kapo kapo dire te ari koropane kokonanom “Akire di erowapune,” diro faikengua beimie.* 14 Ena na epe di fika opai werai koi yokamai yai tokoi kau eiro gan kui eiro nenen ikinom kiapam benaime. Yokamai epe benaingai ena nonon kianoma yokamai kanom ka si norowainga konom dikemie.* 15 Dumba opai werai yokamai suwo koropane epena Yai Gumam mounom wako tere Satan yaromi dourom boime. 16 Ena opai ta fi ki si tongua oparomi ariyoma suna tei opai werai suwo morainga ena oparomi nenen opai werai i kiapanom bei erero kua kopuna gai kuki akire di erowame. Opai werai yokamai ariyoma kiapanom bei erowainga i faingua ena ari Yesu fi ki si teinga yokamai furo opai werai yokamai kiapanom bei erowaingai faikeme. Ena opai werai yokamai ariyoma kiapanom bei erowainga ena ka mapunom ikom kiapam beinga yokamai opai werai yokamai gan kui nekeinga nenen yo morainga yokamai kiapanom bei erowaimie.

* 5:13: 2 Te 3:11 * 5:14: 1 Ko 7:9

17 Ena ne yokamai bei moiro ari mokoinga Yai Gumam gama kiapanom nokapu bei ereinga yokamai kanom akire di erere bei nokapu wom de ereiyo! Te yokamai Yai Gumam gunom kam ari di mari de erere ka kirawa si ereinga ne yokamai kanom kawom akire diyo! * 18 Te no mora fipunie. Kam mapunom “Ne non burumakau kui mukom ekinguai giram i ako fere koikeiyo! Non i kui suwo nowangua fanamie,” epe dungua ena ari Yai Gumam kokonan beinga yokamai meina erowapune. Te ka mapunom ta i “Kokonan gan yokamai meina inaimie,” ama epe dume. * 19 Ena te yai ta ure “Yai mokongua Yai Gumam gama kiapanom bei erongua yaromi bei unanan domie,” duwangoro ne ka i fikeyo! Dumba yai surai bo yai suraiye bo ka i epe wom duwainga ena ne firo! * 20 Ena ari ori Yai Gumam gama kiapanom beinga suwo koropane yokamai bianom benaingai ena gama yokamai kuku borainga ne ari muruwo okonom muromdi tei moiro ari ori bianom faingua imari de erowangere ena iran ari bianom beikeinga yokamai ama kuri firaimie. *

21 Ena Yai Gumam mapomdi te Kirisito Yesu mapomdi te Yai Gumam kamundi nuwi kokonan gan nou kei ei erongua yokamai mapunomdiri na ka fainguamere yoporam boiro ne di erowaiye. Ena ne na giranam gore do! Te ne “Yaromi yai ori moimbo yai kuwanom moimbo?” di fire tai bei erekeyo! Te ne “Yaromi na arinam moimbo moikembo?” di fire tai ama bei erekeyo!

* 5:17: 1 Ko 16:18; Fir 2:29; 1 Te 5:12 * 5:18: Mt 10:10; 1 Ko 9:9-11 * 5:19: 2 Ko 13:1 * 5:20: Gar 2:14; Ef 5:11

Tamanangua ne yo tongua mapunom toka beyo!
²² Te nenta Yai Gumam kokonan benaro bengua ne kene kene eire gunom boire okonum birom kopu eikeyo! Te ari yokamai bianom benainga ne gere ama beikenba ne yo tere moro!

²³ Ena ne maranum kipi kaingua te ne kakom kakom nupi fai moingai ena nuwi towane yo nekenba ne nuwi wain gawo toka ama no!

²⁴ Ena Yai Gumam ari ipu suwangua kakom kungua koma ari suwo koropane bianom fainguai imari dongoro no kanupune. Te ari suwo koropane bianom faingua eke dere dumba okome umari unamie. ²⁵ Te epemere ari suwo koropane mapunom nokapu beingai imari dongoro no kanupune. Te ari suwo koropane yokamai tai mapunom nokapu beingai ama kakom kakom eke dere dumba okome umari unamie.

6

¹ Ena nuwi kokonan gan kakom kakom nuwi kokonan inga ne yokamai epe inokore ei fiyo! Ari Yai Gumam kam ka sikenaro beinga te no ka nuwi si eropunga kam ka sikenaro beinga ena ne yokamai nuwi kokonan kiapanom yai ori kam akire dire kokonan nokapu bei teiyo!*

² Epe beiro ena ne yokamai “No te no kiapanom ari ori gere Yai Gumam fi ki si topune. Ena yokamai no arinoma moinga kanom akire dikenapune,” dikenaimba ne yokamai “No kiapanom ari ori ama fi ki si teinga ena no akire di erowapunga yokamai kanom moko iwa namie. Te no denom minom yokamai ama mun fi eropune,” epe di fire

* **6:1:** Ef 6:5

kokonan nokapu wom bei ereiyo! Ena ne, Timoti, kakom kakom ari yai opai yokamai mapunom epe ka nuwi si erere di mari de ero!

*Kawom tai munmame inainga mapunom**

³ Ena nenta no Ari Wanopanom Yesu Kirisito gunom kam kawom mouwom wako tere ena “Yai Gumam kam ari nuwi si erongua ma dere ka ta ari kirawa si erowaiye,” duwangua* ⁴ ena no ama fipunga yaromi nenen kam akire dire te ka muruwo fikeme. Te yaromi ka munmane dungua kura kam di ipo ka dongoro ena ari denom minom niki de fi tere kura boi tere kam ka sire te inokore niki dongua ei teimie. ⁵ Epe beire yokamai kakom kakom kura kam unanan dingoro te inokore ei finga ama unanan fungoro ena yokamai kam mapunom kawom ma dere te “No yokamai Yai Gumam konom napunga ena guwai gai munmane inapune,” epe ama di fime.* ⁶ Di fimba no kongo mukom guwai gainom kuianom boi tekenangua ena Yai Gumam konom dourom boiro mun firo wira dire morapune.*

⁷ Ena nonon mora fipunga manom i no kui nonguai mangi tawa umari fupunga no tai kan ta ire kupune. Te okome no gorapunga mansinomdi enainga kakom tei tai ta ta iro kinapune.* ⁸ Ena no kua kopuna duwangua te gai kuki duwangua ako nowapunga ena yo moiro mun firapunba* ⁹ ari “Kongo guwai gai munmane ako nowapune,” di finga yokamai Satan yaromi kinanom siro

* **6:2:** Fmn 1:16 * **6:3:** 2 Ti 1:13-14; Gar 1:6-9 * **6:5:** 2 Ti 4:3-4 * **6:6:** Fir 4:11-12; 1 Ti 4:8; Ip 13:5 * **6:7:** Yop 1:21
* **6:8:** Pro 30:8

bai taki suwangua ako fanaimie. Ena yokamai kuianom guwai gai inokore eingoro te tai bei niki de erowainga tarom inaro beinga ena yokamai ako fairo e dongua akaiyomdi naimie.* ¹⁰ Te tai niki dongua mapunom mapunom i epe: Ari yokamai kuianom kongo guwai gainom ako neinga inokore eime. Ena ari suwo koropane kuianom kongo guwai gainom boingua fi ki si teinga konom ma dere fime. Ena iran epena kipi kaingua tarom munmane yokamai denom minomdi sime.*

Pauro yaromi ka yoporam boiro Timoti di tomie

¹¹ Ena ne Yai Gumam gam moinie. Ena ne tai i mounum wako tere tongi fo! Ena ne yo tongua mapunom dourom boro! Te Yai Gumam mapunom bengua te fi ki si tenga mapunom te ari mun fi erenga mapunom te erowai tere moinga mapunom te wira dire moinga mapunom i ama dourom boro! * ¹² Ena epe beiro fi ki si tenga mapunom yoporam boiro kokonan beyo! Te ne ari munmane okonom muromdi moire “Na Yai Gumam konom naro beiye,” di mari denga kakom ne a ki suwaro benga Yai Gumam ne unum boingua ena ne kakom kakom moi kuwom suwanga inanga yoporakom boiro inokore eyo! * ¹³ Ena Yai Gumam no ari yai opai muruwo yokori moipunga mapunom norongua yaromi mapomdi tei moipunga te Kirisito Yesu yaromi Pondiasi Pairoti mapomdi tei moingua nenen kam wayom nokapu di mari dongua yaromi

* **6:9:** Pro 23:4; 28:20 * **6:10:** Ef 5:5 * **6:11:** 2 Ti 2:22

* **6:12:** 1 Ko 9:25-26; 1 Ti 1:18; 2 Ti 4:7

mapomdi tei moipunga ena na ka yoporam boiro ne di erowaiye.* ¹⁴ Ena ari ne benga kanere “Yai Gumam kam i kawom dikeme,” dikenaro beinga ena ne Ari Wanopanom Yesu Kirisito u mari unangua kakom kiapam morangi ne Yai Gumam kam dungua gore do! ¹⁵ Ena yaromi umari unangua kakom teina unangua Yai Gumam duwangoro kawom umari uname. Te no ari Yai Gumam no kiapanom bei norongua yaromi towane kam akire duwapune. Te ari kanom mokoinga yokamai suna tei yaromi towane kam mokome. Te ari wanopanom yokamai suna tei yaromi towane no Ari Wanopanom moimie.* ¹⁶ Te yaromi towane kakom kakom yokori moiro goikemie. Te yaromi kawom keranom sungua ori wom moingui nonon yaromi moingui teina tei kinapune. Te nenta yaromi gumam koma kankengua te yai ta okome gumam kanangua faikeme. Ena yaromi kam ori te yoporam boingua kakom kakom di derewo duwamie. I kawom.*

Ari tai munmame ako neinga yokamai kanom

¹⁷ Ena ne mangi tai munmane ako neinga yokamai ka epe di ero: “Ne yokamai nenen kanom akire dikeiyo! Te ne yokamai ‘No yokamai tai munmane ako nopunga kamundi napune,’ di fikeimba ‘No yokamai Yai Gumam fi ki si towapunga kamundi napune,’ epe di fiyo! Kongo mukom guwai gainom i gounaro benaimba nonon mun firaro bepunga Yai Gumam tai kan muruwo noromie,” di ero! * ¹⁸ Te ne ama yoporam boiro ka

* **6:13:** Yo 18:36-37; 19:11 * **6:15:** Diu 10:17; Rew 17:14

* **6:16:** Eks 33:20 * **6:17:** Sam 62:10; Lk 12:20

ta di ero! “Ne yokamai mapunom nokapu beiyo! Te ne yokamai tai munmane ako neingamere ena ne yokamai mapunom nokapu munmane epe beiyo! Ena ne yokamai mun fire kongo mukom guwai gainom ire ari yo morom ereiyo!” epe di ero! ¹⁹ Ena yokamai epe benainga yokamai meinanom kamundi enaingoro kakom kakom tei duwame. Ena iran yokamai kakom kakom moi kuwom suwainga kawom inaime.*

Pauro Timoti “Kokonan kiapam nokapu beyo!” di tome

²⁰ Timotiyo, Yai Gumam kokonan eronguai ne kanere kiapam nokapu beyo! Te ne ka yo morom dingai mounum wako to! Te ari suwo koropane no kanom mapunom i mounom wako tere “No yokamai nenen mapunom mapunom fipune,” diro ka kasu dingoro ena ne kanom i dourom boikeyo!* ²¹ Te ari koropane kanom i epe diro dourom boiro ena no fi ki si topunga mapunom ma dere fine.*

Ena Yai Gumam ne yokamai bei nokapu de erowame. Mora epe.

* **6:19:** Mt 6:20 * **6:20:** 1 Ti 4:7; 2 Ti 1:14 * **6:21:** 1 Ti 1:6; 2 Ti 2:18

YAI GUMAN GUNOM KAM
The New Testament in the Chuave Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Chuave long Niugini

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chuave

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

dddc66cb-936b-5d6e-aad1-2ac02bcce702